

Miracles i espectres - Joan Barceló

Si la solidesa d'una literatura es mesura pels grans autors desconeguts, la literatura catalana es pot vanter d'un cèlebre desconegut com és Joan Barceló (Menàrguens 1955 - Barcelona 1980). Joan Barceló vivia massa de pressa per sobreviure's gaire temps: en un temps rècord va escriure novel·les, contes, peces dramàtiques, poesia, pamflets i literatura juvenil, va fer exposicions de pintura, es va relacionar amb membres del Hare Krishna, va fer de traductor, redactor, professor, va treballar de guionista, es va instal·lar un temps a Nova York, es va declarar influït per Mortadel·lo i Filemó i va morir de sobte abans de complir els vint-i-cinc anys.

Llegits avui, els contes de Joan Barceló es revelen com una impressionant combinació d'estils: una Víctor Català que hagués llegit Biel Mesquida, o un Mossèn Cinto lisèrgic i *épatant*: tocar el cel amb els dits sense perdre el contacte amb la terra. El substrat dialectal, la revisió a fons dels tòpics de la ruralitat, la simbiosi fatal entre Eros i Thanatos i la riquesa de les imatges poètiques configura allò que els meus crítics favorits exigeixen a un autor, i que es pot resumir amb les paraules *món propi*: una prosa feta de paraules que es podrien mastegar (*sàput, espimpo, siroll, aulor, enxuminia, esbadallada, tristris*), capaces de crear una realitat poderosa, el poble de Vacalforges, on es projecten tots els records, les llegendes i les obsessions col·leccionades per l'autor.

Una de les característiques dels contes de Joan Barceló és que les relacions sexuals tenen un vincle directe amb la mort. Una altra característica és l'omnipresència de l'Església catòlica, representada per rectors lúbrics o per crucifixos que esdevenen armes mortals. El conte llarg *Lulú la Boja*, una successió de sacrilegi, assassinat i avortament, és el que millor recull aquesta tendència. Les combinacions entre amor i mort també produeixen nadons monstruosos i, naturalment, escenes de necrofilia. Els lectors menys interessats per la mort poden optar per peces d'antologia com el conte *Lo cor*, una bellíssima miniatura rural, o per les proses baudelerianes de *Retalls d'un vestit ciutadà*.

Més enllà del testimoni d'una època llunyana (d'estels i macutos, de flors i d'afanys), més enllà de la minuciosa *deseducació* a la Barcelona dels anys setanta, els contes de Joan Barceló mostren una continuïtat inequívoca amb les rondalles i els drames modernistes. Si les obres de Jesús Moncada es revelen com una hibridació entre la tradició rural catalana i la novel·la decimonònica europea, l'obra de Joan Barceló es pot llegir com una reconciliació -malaauradament truncada- entre la parla viva i les tendències més rabiosament renovadores de l'època.